TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI GAYRİRESMİ ZİRVESİ VE BUDAPEŞTE BİLDİRİSİ

Seyda Nur OSMANLI

Misafir Araştırmacı

20-21 Mayıs tarihlerinde Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) Devlet Başkanları Gayriresmi Zirvesi düzenlenmiştir. Zirve, Doğu ile Batının Buluşma Noktası temasıyla Macaristanın başkenti Budapeştede düzenlenmiştir. Budapeşte Gayriresmi Zirvesi, TDTnin Gözlemci üye ülkenin ev sahipliğinde düzenlenen ilk zirve olmuştur. Bu durum, Macaristanın TDT ve Türkistan ülkeleri ile çok yönlü iş birliğine verdiği önemi yansıtmaktadır. Zirve sonrasında, Devlet Başkanları Konseyi tarafından Türk Devletleri Teşkilatı Gayriresmi Zirvesi Budapeşte Bildirisi, Özbekistan Cumhuriyetinin Türk Kültür ve Miras Vakfına Katılımına ilişkin Karar, Devlet Başkanları Konseyinin Afganistana İlişkin Açıklaması ve Dışişleri Bakanları Konseyi tarafından Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine Türk Akademisinde Gözlemci Statüsü Verilmesi kabul edilmiştir.[1]

Budapeşte Bildirisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ile ilgili bazı kararlar alınmıştır. Bu bağlamda Budapeşte Bildirisinde; Macaristan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Türk Dünyasının ayrılmaz bir parçası olduğu, Kıbrıs sorununun, Adadaki mevcut gerçeklere dayanarak, müzakere edilmiş, karşılıklı olarak kabul edilebilir ve uygulanabilir bir çözüme ulaştırılması ihtiyacını vurguladıklarını; Türk Dünyasının ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türk halkıyla, eşit özden gelen haklarını güvence altına alma arzularında dayanışma içinde oldukları, Türk Dünyası Vizyonu-2040da belirtildiği üzere, ulusal çıkarlarını ilgilendiren kritik konularda siyasi dayanışmayı ve karşılıklı desteği daha da güçlendirme iradelerini ifade ettikleri şeklinde ifadeler yer almıştır.[2] 3-4 Nisan 2025 tarihindeki AB-Orta Asya Zirvesi sonrasında yayınlanan Semerkant Bildirisinde, AB içindeki bazı ülkelerin etkisiyle alındığı açık olan, TDT gözlemci üyesi KKTCnin, uluslararası toplum tarafından tanınmasını engelleyen bazı ifadeler yer almıştır.[3] Bu durum KKTCnin uluslararası toplumla kurmaya çalıştığı ilişkiler açısından olumsuz etkiye neden olmuştur. Semerkant Bildirisinde söz konusu ifadelerin yer alması, Budapeşte Zirvesine KKTC liderinin davet edilmemesi ve bazı üye ülkelerin son dönemde GKRY ile kurduğu diplomatik ilişkiler göz önüne alındığında; 1-2 Mayıs 2025te KKTCde düzenlenen Aksakallar Konseyi toplantısını ve Budapeşte Bildirgesinde KKTC ile ilgili kabul edilen ifadeleri, söz konusu olumsuz etkiyi giderme çabası olarak görmek mümkündür. Bu açıdan, Budapeşte Bildirisindeki kararlar KKTC-TDT ilişkileri açısından önem taşımaktadır. Öte yandan, TDTnin uluslararası örgüt olarak Türk Dünyasındaki sorunların çözümüne diyalog ve istişare yöntemi ile katkı sunan bir aktör olduğu da görülmektedir.

Budapeşte Zirvesinde, Türk Yeşil Vizyonu doğrultusunda yeşil kalkınma, birlik, beraberlik ve kardeşlik ruhu, uluslararası suç ve tehditlere karşı ortak çaba, Filistin sorununda iki devletli çözüm, Afganistan ile ilgili ortak tutum amacıyla Afganistan Çalışma Grubunun oluşturulması, gümrük prosedürlerinin basitleştirilmesi gibi konular da ele alınmıştır.

Sonuçta, Budapeşte Zirvesi ile KKTCnin Türk Dünyasının ayrılmaz bir parçası olduğu ifade edilmiştir. Macaristanın ev sahibi olarak TDT ile ilişkilere verdiği önem görülmüştür. Ayrıca, TDTnin Türk Dünyasındaki sorunların çözümüne katkı sunduğu, TDT ülkeleri arasındaki kardeşlik ruhunun, siyasi dayanışmanın ve iş birliğinin hedeflendiği bir kez daha ifade edilmiştir.

**Görsel: Türk Devletleri Teşkilatı*

[1] Türk Devletleri Teşkilatının Gayriresmî Zirvesi Budapeştede Düzenlendi, *Türk Devletleri Teşkilatı*, 21 Mayıs 2025, https://www.turkicstates.org/tr/haber/informal-summit-of-the-ots-held-in-budapest#:~:text=T%C3%BCrk%20Devletleri%20Te%C5%9Fkilat%C4%B1'n%C4%B1n%20Gayriresm%C3%AE%20Zirvesi%20Budape%C5%9Fte'de%20d%C3%BCzenlendi,-Zirveler&text=T%C3%BCrk%20Devletleri%20Te%C5%9Fkilat%C4%B1%20(TDT)%20Devlet,Viktor%20Orb%C3%A1n%20ev%20sahipli%C4%9Fi%20yapt%C4%B1.

[2] Türk Devletleri Teşkilatı Gayriresmi Zirvesi Budapeşte Bildirisi, *Türk Devletleri Teşkilatı*, 21 Mayıs 2025, https://www.turkicstates.org/tr/haber/budapest-declaration-of-the-informal-summit-of-the-organization-of-turkic-states

[3] Joint Declaration Following the First European Union-Central Asia Summit, *Actions, Results and Services Delivered by the European Commission*, 4 Nisan 2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_25_980

Yazar Hakkında :

Seyda Nur OSMANLI, 2015 yılında Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2021 yılında, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında "Kuşak ve Yol Girişimi: Cibuti ve Pakistan Örnekleri" başlıklı teziyle Yüksek Lisans derecesini almıştır. Osmanlı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalında Doktora Adayıdır. Çin dış politikası, Çin-ABD ilişkileri, Türkiye-Çin ilişkileri hakkında çalışmalarını sürdürmektedir. Osmanlı, AVİM Uygulamalı Eğitim Programı Koordinatorudur. Ayrıca, AVİM Günlük Bülten'in Asya-Pasifik bölümünü hazırlamaktadır. Ekim 2024'den bu yana AVİM'de Misafir Araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Osmanlı, Mayıs 2026-Temmuz 2026 tarihleri arasında Erasmus+ Staj Bursu kazanarak, Bonn Üniversitesi bünyesindeki Center for Advanced Security, Strategic and Integration Studies (CASSIS) merkezinde Misafir Araştırmacı olarak staj ve araştırma faaliyeti yürütmüştür.

Atıfta bulunmak için: OSMANLI, Seyda Nur. 2026. "TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATI GAYRİRESMİ ZİRVESİ VE BUDAPEŞTE BİLDİRİSİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Yorum No:2025 / 54. Haziran 04. Erişim: Kasım 10, 2026. https://avimbulten.org/tr/Yorum/TURK-DEVLETLERI-TESKILATI-GAYRIRESMI-ZIRVESI-VE-BUDAPESTE-BILDIRISI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır